

Kazalo

Uvodna pojasnila

1. Uvodna beseda	23
2. Novosti v materialnopравnih določbah	25
2.1. Uskladitev s KZ-1	25
2.2. Nova stranska sankcija izločitve iz postopkov javnega naročanja	31
2.3. Odpustitev sankcije za prekršek napeljevalcu in pomagaču	34
2.4. Razmerje med prekrškovnim in kazenskim postopkom	34
2.5. Imuniteta	38
2.6. Novi sistem odgovornosti pravnih oseb, samostojnih podjetnikov posameznikov in posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost, ter odgovornih oseb teh subjektov za prekršek	40
2.6.1. Temelj odgovornosti pravnih oseb, podjetnikov, zasebnikov in odgovornih oseb teh subjektov	42
2.6.2. Izključitev odgovornosti države in lokalnih skupnosti	43
2.6.3. Nova ureditev odgovornosti pravne osebe za prekršek	44
2.6.4. Nova ureditev odgovornosti samostojnih podjetnikov in zasebnikov za prekršek	50
2.6.5. Odgovornost za prekršek v primeru stečaja ali prenehanja	52
2.6.6. Pojem odgovorne osebe	55

2.6.7. Odgovornost odgovorne osebe za prekršek .	61
2.7. Razširitev možnosti predpisovanja višje globe	66
2.8. Strožji režim za imetnike tujih voznških dovoljenj, odložitve izvršitve prenehanja veljavnosti voznškega dovoljenja in dodatna vsebina pravnega pouka	66
2.9. Prepoved vožnje motornega vozila za kršitelje – povratnike	68
2.10. Omilitev stranske sankcije kazenskih točk in določbe o odmeri kazenskih točk v primeru steka prekrškov	69
2.11. Obveščanje o prekrških otrok	70
2.12. Sprememba kategorije prekrškov z možnostjo določitve daljšega zastaranja	71
3. Novosti v postopku o prekršku	72
3.1. Začetek postopka o prekršku	72
3.2. Odločitev prekrškovnega organa	73
3.3. Hitri postopek	75
3.4. Postopek pred prekrškovnim organom	77
3.5. Plačilni nalog	82
3.6. Posebni primeri plačilnega naloga	83
3.6.1. Področje uporabe posebnega plačilnega naloga	83
3.6.2. Skrajšani postopek izdaje posebnega plačilnega naloga (brez ugovora)	83
3.7. Smiselna uporaba rednega sodnega postopka v hitrem postopku	87
3.7.1. Zaseg in preiskovanje elektronskih naprav . .	87
3.7.2. Postopek zoper pravno in odgovorno osebo.	91
3.8. Meje preizkusa odločbe prekrškovnega organa . . .	93
3.8.1. Kršitev materialnih določb zakona	94
3.8.2. Zastaranje	95

3.9. Odločanje prekrškovnega organa	96
3.10. Odločanje sodišča	99
3.10.1. Pomen seznanitve kršitelja z dokaznim gradivom	99
3.10.2. Dolžnostno ravnanje sodišča pri zagotavljanju kontradiktornosti	100
3.10.3. Druge spremembe	102
3.11. Pravica do pritožbe	103
3.11.1. Pritožba kršitelja in lastnika odvzetih predmetov	103
3.11.2. Pritožba prekrškovnega organa	104
3.11.3. Varstvo položaja kršitelja	107
4. Redni sodni postopek	108
4.1. Smiselna uporaba določb Zakona o kazenskem postopku	108
4.2. Pridržanje obdolženca	111
4.3. Odločanje o sporu o pristojnosti	112
4.4. Obdolžilni predlog	113
4.5. Pridržanje	113
4.6. Privedba osebe, zalotene pri prekršku	115
4.7. Vštevanje časa hišnega pripora v izrečeno globo ..	117
4.8. Postopek začasnega odvzema voznškega dovoljenja	119
4.8.1. Splošno o začasnem odvzemu	119
4.8.2. Začasni odvzem voznškega dovoljenja	122
4.8.3. Odločanje o začasnem odvzemu voznškega dovoljenja	124
4.8.4. Učinek, trajanje in vštevanje začasnega odvzema	126
4.8.5. Izvrševanje začasnega odvzema voznškega dovoljenja	128

4.8.6. Vrnitev začasno odvzetega vozniškega dovoljenja	129
4.8.7. Prednostno obravnavanje	131
4.8.8. Začetek uporabe novih določb	132
4.9. Stroški postopka	132
4.10. Bistvena kršitev določb postopka	133
4.11. Odločanje višjega sodišča o pritožbi	134
4.12. Reševanje drugih pritožb	135
4.13. Novo izredno pravno sredstvo	136
4.14. Odprava ali sprememba odločbe na predlog prekrškovnega organa	137
4.15. Postopek za odpravo ali spremembo odločbe	138
4.16. Rok za vložitev predloga	139
4.17. Učinki odprave ali spremembe odločbe o prekršku	140
4.18. Začetek uporabe določb o novem izrednem pravnem sredstvu	141
4.19. Pravica do povrnitve škode	141
5. Novosti pri izvršitvi in evidenci odločb	142
5.1. Pravnomočnost odločb	142
5.2. Zavarovanje izvršitve	142
5.3. Izvrševanje	144
5.4. Prenehanje veljavnosti vozniškega dovoljenja	148
5.5. Odločanje in izdaja sklepa o prenehanju veljavnosti vozniškega dovoljenja	149
5.6. Odložitev izvršitve prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja	152
5.7. Dokončna odločitev o prenehanju veljavnosti vozniškega dovoljenja	158
5.8. Izvrševanje odložitve izvršitve prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja	159

5.9. Uveljavitev in začetek uporabe novih določb o odložitvi prenehanja	160
5.10. Dajanje podatkov iz evidenc o pravnomočnih odločbah o prekrških	160
5.11. Izbris	162
5.12. Zbirke podatkov, ki jih vodijo organi za postopek o prekrških	163
5.13. Vodenje skupne evidence kazenskih točk	164
6. Novosti pri pristojnosti in organizaciji sodišč za prekrške	165
6.1. Splošna določba o pristojnosti in organizaciji sodišč za prekrške – izključna pristojnost Višjega sodišča v Celju	165
6.2. Sodne počitnice	166
6.3. Stvarna pristojnost okrajnih sodišč	167
6.4. Pristojnost višjega sodišča	168
6.5. Sestava senatov	169
6.6. Posebna pristojnost	169
7. Prehodne in končne določbe	172
7.1. Prehodne določbe ZP-1F	172
7.2. Prehodne določbe ZP-1G	172
7.3. Prenos pristojnosti na Višje sodišče v Celju	175
7.4. Prenehanje uporabe zakona	176
7.5. Razveljavitev zakona	177
7.6. Izdaja podzakonskih aktov	178
7.7. Obvestilo storilcem prekrškov v cestnem prometu ..	179
7.8. Odložitev uporabe	181
7.9. Končna določba	183

Zakon o prekrških

Prvi del

MATERIALNOPRAVNE DOLOČBE

Prvo poglavje: TEMELJNE DOLOČBE	185
Predpisovanje prekrškov in sankcij (1. člen)	185
Meje sankcioniranja prekrškov (2. člen)	185
Predpisi o prekrških (3. člen)	186
Sankcije za prekršek (4. člen)	186
Veljavnost predpisov (5. člen)	188

Drugo poglavje: PREKRŠEK IN ODGOVORNOST

ZANJ	188
Prekršek (6. člen)	188
Prekršek neznatnega pomena (6.a člen)	188
Domneva nedolžnosti (7. člen)	189
Uporaba določb kazenskega zakonika (8. člen)	189
Odgovornost za prekršek (9. člen)	189
Poskus (10. člen)	189
Pomagač in napeljevalec (11. člen)	190
Prekršek in kaznivo dejanje (11.a člen)	190
Imuniteta (12. člen)	191
Odgovornost pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika, posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost in odgovorne osebe teh subjektov (13. člen)	193
Izključitev odgovornosti (13.a člen)	193
Odgovornost pravne osebe (14. člen)	194
Odgovornost samostojnega podjetnika posameznika in posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost (14.a člen)	194
Odgovornost v primeru stečaja ali prenehanja (14.b člen)	195

Pojem odgovorne osebe (15. člen)	196
Odgovornost odgovorne osebe (15.a člen)	196
Način storitve prekrška (16. člen)	197
Tretje poglavje: SANKCIJE ZA PREKRŠEK.	198
Globa (17. člen)	198
Rok plačila globe (18. člen)	200
Uklonilni zapor (19. člen)	201
Prisilna izterjava globe (20. člen)	201
Opomin (21. člen)	202
Kazenske točke v cestnem prometu s prenehanjem veljavnosti vozniškega dovoljenja in prepovedjo uporabe vozniškega dovoljenja (22. člen)	203
Prepoved vožnje motornega vozila (23. člen)	204
Izgon tujca iz države (24. člen)	205
Odvzem predmetov (25. člen)	206
Izločitev iz postopka javnega naročanja (25.a člen)	206
Splošna pravila za odmero sankcije (26. člen)	207
Stek (27. člen)	208
Četrto poglavje: ODVZEM PREMOŽENJSKE KORISTI, PRIDOBLENE S PREKRŠKOM.	209
Odvzem premoženjske koristi (28. člen)	209
Peto poglavje: VZGOJNI UKREPI IN SANKCIJE ZA MLADOLETNIKE	210
Uporaba posebnih določb za mladoletnike (29. člen)	210
Izključitev odgovornosti otrok (30. člen)	210
Izrekanje sankcij mladoletnikom (31. člen)	210
Namen vzgojnih ukrepov za mladoletnike (32. člen)	211
Vrste vzgojnih ukrepov (33. člen)	211
Izbira vzgojnega ukrepa (34. člen)	212
Ukor (35. člen)	212

Navodila in prepovedi (36. člen)	212
Nadzorstvo (37. člen)	214
Ustavitev izvrševanja vzgojnih ukrepov (38. člen)	214
Globa (39. člen)	214
Izrekanje vzgojnih ukrepov polnoletnim storilcem za prekrške, ki so jih storili kot mladoletniki (40. člen)	215
Izrek sankcije za prekrške v stežu (41. člen)	215
Šesto poglavje: ZASTARANJE	216
Zastaranje pregona (42. člen)	216
Daljši rok za zastaranje (43. člen)	216
Zastaranje izvršitve sankcije (44. člen)	217
Drugi del	
POSTOPEK O PREKRŠKIH	
Sedmo poglavje: SPLOŠNE DOLOČBE	217
Organi za odločanje o prekrških (45. člen)	217
Odločba (46. člen)	218
Stroški postopka (47. člen)	218
Opredelitve pojmov (48. člen)	219
Uporaba določb o postopku za posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost (48.a člen)	219
Osmo poglavje: POSTOPEK ZA PREKRŠKE PREKRŠKOVNEGA ORGANA (HITRI POSTOPEK) .	220
Pristojnost in pooblastilo za postopek (49. člen)	220
Začetek postopka o prekršku (50. člen)	220
Odločitev prekrškovnega organa (51. člen)	221
Hitri postopek (52. člen)	222
Opozorilo (53. člen)	223
Postopek pred prekrškovnim organom (55. člen)	223
55.a člen	224

Pisna odločba (56. člen)	226
Polovično plačilo izrečene globe (56.a člen)	227
Plačilni nalog (57. člen)	227
Posebni primeri plačilnega naloga (57.a člen)	229
Ugovor zoper plačilni nalog (57.b člen)	230
Smiselna uporaba zakona (58. člen)	231
Deveto poglavje: ZAHTEVA ZA SODNO VARSTVO . . .	232
Pravica do zahteve za sodno varstvo (59. člen)	232
Rok za vložitev zahteve za sodno varstvo in pristojnost (60. člen)	232
Vsebina zahteve za sodno varstvo in njen umik (61. člen)	233
Razlogi za vložitev zahteve za sodno varstvo (62. člen)	233
Meje preizkusa odločbe prekrškovnega organa (62.a člen)	234
Odločanje prekrškovnega organa (63. člen)	234
Preizkus pravočasnosti in dovoljenosti zahteve pri sodišču (64. člen)	235
Odločanje sodišča (65. člen)	236
Vročanje odločb sodišča o zahtevi za sodno varstvo (65.a člen)	238
Pravica do pritožbe (66. člen)	238
Deseto poglavje: REDNI SODNI POSTOPEK	241
1. Temeljne določbe	241
Smiselna uporaba določb zakona o kazenskem postopku (67. člen)	241
Načelo materialne resnice (68. člen)	242
Zaslišanje obdolženca (69. člen)	242
Postopek zoper pravno in odgovorno osebo (70. člen) . .	243
Prosta presoja dokazov (71. člen)	243

Prepoved zlorabe pravic (72. člen)	243
Pridržanje storilca (73. člen)	244
Pritožba (74. člen)	244
Pravna pomoč (75. člen)	244
Predhodno vprašanje (76. člen)	244
2. Krajevna pristojnost	245
Krajevna pristojnost sodišč (77. člen)	245
Pristojnost po stalnem oziroma začasnem prebivališču (78. člen)	246
Če je pristojnih več sodišč (79. člen)	246
Pristojnost za udeležence (80. člen)	247
Odstop zadeve (81. člen)	247
Spor o pristojnosti (82. člen)	247
Odločanje v sporu o pristojnosti (83. člen)	248
3. Izločitev	248
Razlogi za izločitev (84. člen)	248
Ravnanje ob izločitvi (85. člen)	249
Kdo lahko zahteva izločitev (86. člen)	249
Odločanje o izločitvi (87. člen)	250
Opravljanje dejanj (88. člen)	251
Smiselna uporaba določb o izločitvi (89. člen)	251
4. Obramba obdolženca	251
Pravice obdolženca (90. člen)	251
Zastopanje pravne osebe (91. člen)	252
Zastopnik pravne osebe (92. člen)	252
Prepoved zastopanja pravne osebe (93. člen)	253
Skupni zagovornik (94. člen)	254
5. Druge določbe	254
Oškodovanec in njegovo zastopanje (95. člen)	254
Vabilo (96. člen)	254

Odločbe (97. člen)	255
Razglasitev odločitve (98. člen).	255
Odločanje višjega sodišča (99. člen)	256
99.a člen	257
99.b člen	258
Posvetovanje in glasovanje (100. člen).	258
Zapisnik o posvetovanju in glasovanju (101. člen)	258
Pregledovanje spisov (102. člen)	259
6. Začetek in potek postopka	259
Predlagatelj postopka (103. člen).	259
Prekršek, za katerega sodišče izve med postopkom (104. člen).	260
Obdolžilni predlog (105. člen).	260
Postopek z obdolžilnim predlogom (106. člen).	261
Združitev in izločitev postopka (107. člen)	262
7. Ukrepi za zagotovitev obdolženčeve navzočnosti in za uspešno izvedbo postopka o prekršku	262
Pridržanje (108. člen).	262
Pridržanje osebe pod vplivom alkohola ali drugih psihoaktivnih snovi (109. člen)	263
Privedba osebe, zalotene pri prekršku (110. člen).	264
Obvestitev o pridržanju (111. člen)	265
Vštevaje časa pridržanja (112. člen).	266
Varščina (113. člen)	266
7.a Postopek začasnega odvzema voziškega dovoljenja	267
Začasni odvzem voziškega dovoljenja (113.a člen).	267
Odločanje o začasnem odvzemu voziškega dovoljenja (113.b člen).	268
Učinek, trajanje in vštevaje začasnega odvzema (113.c člen)	269

Izvrševanje začasnega odvzema vozniškega dovoljenja (113.č člen)	270
Vrnitev začasno odvzetega vozniškega dovoljenja (113.d člen)	271
Prednostno obravnavanje (113.e člen)	272
8. Dokazovanje.	272
Zaslišanje obdolženca (114. člen)	272
Vabilo (115. člen)	274
Privedba (116. člen)	274
Zaslišanje zastopnika pravne osebe (117. člen)	275
Priznanje prekrška (118. člen)	275
Zaslišanje prič (119. člen)	275
Ogled (120. člen)	275
Izvedenstvo (121. člen)	276
Psihiatrični pregled obdolženca (122. člen)	276
Zaseg predmetov (123. člen)	276
9. Prekinitev postopka	277
Prekinitev postopka (124. člen)	277
10. Ustna obravnava	278
Ustna obravnava (125. člen)	278
Ustna obravnava v odsotnosti obdolženca (126. člen)	278
Javnost ustne obravnave (127. člen)	278
Začetek ustne obravnave (128. člen)	279
Predlaganje dokazov na obravnavi (129. člen)	279
10.a Skrajšani postopek	280
Odločanje in izdaja sodbe v skrajšanem postopku (129.a člen)	280
11. Redovna globa	282
Globa za kršitev postopka (130. člen)	282
Globa za nedostojno obnašanje (131. člen)	282

12. Sodba o prekršku	282
Izdaja sodbe o prekršku (132. člen)	282
Dokazna ocena (133. člen)	283
Vrste sodb (134. člen)	283
Sestavine pisne sodbe (135. člen)	283
Sodba, s katero se postopek ustavi (136. člen)	284
Odvzem predmetov (137. člen)	285
Sodba, s katero se obdolženec spozna za odgovornega (138. člen)	286
Obrazložitev (139. člen)	286
Pravni pouk in podpis (140. člen)	287
13. Premoženjskopravni zahtevek	287
Premoženjskopravni predlog (141. člen)	287
Odločanje o premoženjskopravnem zahtevku (142. člen)	288
14. Stroški postopka	288
Stroški postopka (143. člen)	288
Kdo plača stroške postopka (144. člen)	289
Sklep o stroških (145. člen)	290
Posebni stroški (146. člen)	290
Stroški v postopku s pravnimi sredstvi (147. člen)	291
Stroški v postopku z izrednim pravnim sredstvom (148. člen)	291
Izdaja predpisov o stroških postopka (149. člen)	291
15. Pritožbeni postopek	291
Pritožba zoper sodbo o prekršku sodišča prve stopnje (150. člen)	291
Rok in način vložitve pritožbe ter rok za napoved pritožbe (151. člen)	292
Odpoved pravici do pritožbe in umik (152. člen)	293
Vsebina pritožbe (153. člen)	293
Razlogi za pritožbo (154. člen)	293

Bistvena kršitev določb postopka (155. člen)	293
Kršitev materialnih določb zakona (156. člen)	295
Zmotna in nepopolna ugotovitev dejanskega stanja (157. člen)	295
Izpodbijanje odločitve o sankciji (158. člen)	296
Preizkus sodbe o prekršku (159. člen)	296
Omejeno sklicevanje na kršitve (160. člen)	297
Prepozna ali nedovoljena pritožba (161. člen)	297
Navedbe o novih dejstvih in dokazih (162. člen)	297
Odločanje višjega sodišča o pritožbi (163. člen)	298
Razširjen obseg pritožbe (165. člen)	301
Odločba višjega sodišča (167. člen)	301
Reševanje drugih pritožb (168. člen)	301
Enajsto poglavje: IZREDNA PRAVNA SREDSTVA	302
Zahteva za varstvo zakonitosti (169. člen)	302
Odločanje o zahtevi za varstvo zakonitosti (170. člen)	302
Smiselna uporaba določb zakona o kazenskem postopku za postopek za varstvo zakonitosti (171. člen)	302
Odprava ali sprememba odločbe na predlog prekrškovega organa (171.a člen)	303
Postopek za odpravo ali spremembo odločbe (171.b člen)	303
Rok za vložitev predloga (171.c člen)	304
Učinki odprave ali spremembe odločbe o prekršku (171.č člen)	304
Dvanajsto poglavje: POSTOPEK PROTI MLADOLETNIKOM	304
Uporaba določb v postopku proti mladoletnikom (172. člen)	304
Organi v postopku proti mladoletnikom (173. člen)	305
Krajevna pristojnost (174. člen)	305

Enoten postopek (175. člen)	305
Izločitev postopka proti mladoletniku (176. člen)	305
Obvestitev o začetku postopka proti mladoletniku (177. člen)	306
Vabilo mladoletnika (178. člen)	306
Izključitev javnosti (179. člen)	306
Obvezno zaslišanje (180. člen)	307
Dolžnost pričevanja (181. člen)	307
Ugotavljanje okoliščin (182. člen)	307
Pravice v postopku (183. člen)	308
Ustavitev postopka (184. člen)	308
Odločitev, da se postopek ne začne (185. člen)	308
Vsebina odločbe (186. člen)	309
Ni plačila stroškov postopka (187. člen)	309
Pritožba v mladoletnikovo korist (188. člen)	310
Objava poteka postopka (189. člen)	310
<i>Trinajsto poglavje: POSTOPEK ZA ODVZEM</i>	
PREMOŽENJSKE KORISTI	310
Odvzem premoženjske koristi (190. člen)	310
Odmera premoženjske koristi (191. člen)	311
Izrek odvzema premoženjske koristi (192. člen)	311
<i>Štirinajsto poglavje: POVRNITEV ŠKODE,</i>	
REHABILITACIJA IN DRUGE PRAVICE OSEB, KI SO	
JIM BILE NEOPRAVIČENO IZREČENE SANKCIJE	
ALI JIM JE BILA NEUTEMELJENO VZETA	
PROSTOST	312
Pravica do povrnitve škode (193. člen)	312
Dedovanje pravice do povrnitve škode (194. člen)	313
Kdo ima pravico do povrnitve škode (195. člen)	313
Objava v sredstvih javnega obveščanja (196. člen)	314

Priznanje delovne oziroma zavarovalne dobe (197. člen)	314
Primerna uporaba določb (198. člen)	315

Tretji del

Petnajsto poglavje: IZVRŠITEV IN EVIDENCE

ODLOČB	315
Pravnomočnost odločb (199. člen).	315
Izvršitev odločbe (200. člen)	316
Zavarovanje izvršitve (201. člen)	316
Izvrševanje (202. člen)	319
Postopek določitve uklonilnega zapora (202.b člen)	322
Nadomestitev globe z nalogami v splošno korist ali korist samoupravne lokalne skupnosti (202.c člen)	323
Odločanje in izdaja sklepa o prenehanju veljavnosti vozniškega dovoljenja (202.č člen)	325
Odložitev izvršitve prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja (202.d člen)	326
Dokončna odločitev o prenehanju veljavnosti vozniškega dovoljenja (202.e člen)	328
Izvrševanje odložitve izvršitve prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja (202.f člen)	329
Evidence prekrškovnih organov (203. člen)	330
Evidence pravnomočnih odločb sodišč (204. člen)	330
Dajanje podatkov iz evidenc o pravnomočnih odločbah o prekrških (204.a člen)	331
Izbris (205. člen)	332
Zbirke podatkov, ki jih vodijo organi za postopek o prekrških (206. člen)	332
Vodenje skupne evidence kazenskih točk (207. člen)	335

Četrty del

Šestnajsto poglavje: PRISTOJNOST IN ORGANIZACIJA SODIŠČ ZA PREKRŠKE	337
Splošna določba (208. člen).....	337
Sodne počitnice (209. člen)	337
Pristojnost okrajnih sodišč (210. člen).....	338
Sodnik posameznik (211. člen)	339
Pristojnost višjega sodišča (212. člen).....	339
Sestava senatov (213. člen)	340
Posebna pristojnost (214. člen).....	340

Peti del

Sedemnajsto poglavje: PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE	342
Začetek dela prekrškovnih organov in sodišč (215. člen)	342
Prevzem zadev (216. člen)	342
Mandat in položaj sodnikov (217. člen).....	343
Prevzem delavcev (218. člen).....	344
Uporaba določb pravilnika o notranjem poslovanju (219. člen).....	345
Prevzem sredstev in arhivov (220. člen)	345
Izdaja predpisov (221. člen).....	345
Dokončanje postopkov o prekrških (222. člen).....	346
Uskladitev določb, s katerimi so določeni prekrški (223. člen).....	347
Prenehanje veljavnosti in uporaba zakonov (224. člen) .	348
Uveljavitev in začetek uporabe zakona (225. člen).....	348

Iz Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških – ZP-1B	349
---	-----

Iz Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških – ZP-1C	350
Iz Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških – ZP-1D	353
Iz Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških – ZP-1E	354
Iz Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških – ZP-1F	355
Iz Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških – ZP-1G	356
Stvarno kazalo	361

Uvodna pojasnila

1. UVODNA BESEDA

V dobrih šestih letih, odkar velja, je bil Zakon o prekrških sedemkrat spremenjen in dopolnjen. Zadnji dve noveli sta bili sprejeti v razmiku nekaj več kot leta dni – manj obsežni Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških (ZP-1F) je začel veljati 12. 1. 2010, obsežnejši Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o prekrških (ZP-1G) pa 13. 3. 2011. Spremembe in dopolnitve, ki sta jih v zakon vnesli navedeni noveli, so predstavljene v teh uvodnih pojasnilih. Sledijo si ob upoštevanju strukture zakona, po členih ZP-1. Noveli F in G v teh uvodnih pojasnilih torej formalno nista ločeni, ampak je poudarek na novostih, ki sta jih vnesli po celotnem zakonu.

Na splošno je mogoče reči, da enako kot za večino prejšnjih novel ZP-1 tudi za noveli F in G velja, da precej bolj posegata v procesno-pravne kot materialnopravne določbe zakona. Tako razmerje je delno posledica dejstva, da je v ZP-1 le petina določb materialnopravnih, delno je to mogoče pripisati naravi materialnopravnih določb, ki v določenem delu bolj kot prakso zavezujejo zakonodajalca, delno pa tudi posledica tega, da predvsem prekrškovni organi v hitrem postopku o prekršku teh določb ne uporabljajo tako pogosto in v tolikšnem obsegu, kot bi jih morali. Medtem ko so procesnopravne določbe ZP-1 večinoma že tako dodelane, da se z novelami iščejo optimalnejše in učinkovitejše rešitve, se na področju splošnega dela prekrškovnega materialnega prava šele odpravljajo temeljne pomanjkljivosti in sistemsko urejajo zadeve, ki bi morale biti dorečene že 1. 1. 2005, ko je zakon začel veljati (na primer odgovornost pravnih

oseb in sorodnih subjektov ter odgovornih oseb za prekrške ter razmerje med prekrškovnim in kazenskim postopkom); v preostalem pa so spremembe splošnega dela ZP-1 večinoma usmerjene v prilagajanje drugim zakonom. Razumljivo je, da je bilo ZP-1 treba prilagoditi novemu Kazenskemu zakoniku, saj ZP-1 že od začetka nekatere institute ustrezno ureja s smiselnim napotilom na ta zakonik. Manj razumljivo pa je na primer dejstvo, da je bilo ZP-1 treba prilagoditi Zakonu o javnem naročanju in Zakonu o javnem naročanju na vodnem, energetske, transportnem področju in področju poštnih storitev. Po pravilih bi moralo biti namreč obrnjeno. Navedena predpisa, ki vsebujeta opise prekrškov s področja javnega naročanja, sta za spekter svojih prekrškov določila sankcijo, ki je ZP-1 kot sistemski predpis ni poznal (stranska sankcija izločitve iz postopkov javnega naročanja je bila v ZP-1 dodana šele z novelo G).

Tudi na področju prekrškovnega prava se torej pozna, da ni sistemskega pristopa k pripravi zakonodaje. Glede na izjemno veliko število predpisov, ki se vsako leto pripravijo in sprejmejo v državi, drugače niti ne more biti. Kvantiteta se zrcali v čedalje nižji kakovosti, pravo pa je vse manj to, kar je logično in prav, in vse bolj to, kar se kopiči na vse bolj nepreglednih in kratkotrajnih polah pravnega papirja. Krčenje abstraktnosti (ki zahteva čas in premislek) in bohotenje kazuistike (ki časovno in intelektualno ni zahtevna) v pravnih pravilih vodita v izumiranje temeljnih načel, na katerih slonijo posamezne pravne veje. Zaradi tega so pravne odločitve (pre)pogosto nepredvidljive, kar negativno vpliva na pravno varnost posameznikov. Nenehno spreminjanje zakonodaje onemogoča postavitev trdnih temeljev pravne države, (pre)hitro pripravljene in nedomišljene predpise pa je treba krpiti, s čimer je krog sklenjen. To dogajanje je značilno tudi za ZP-1. Namesto dobro premišljenih in na jasnih ciljih zasnovanih sprememb oziroma vzpostavitve sistema zakonodajalec na prekrškovnem področju uporablja metodo eksperimentiranja, poskusi, ki si sledijo v povprečju vsako leto, pa izzovejo enkrat bolj, drugič manj (ne)prijetne odzive. (Naj)novejša

eksperimenta F in G sta predmet predstavitve v knjigi, ki jo imate pravkar v rokah.

Avtorja uvodnih pojasnil sva skušala novosti predstaviti kratko, jedrnato in čim bolj jasno ter ob upoštevanju ciljev, ki jim posamezne spremembe sledijo. Pojasnila niso pisana z namenom ponuditi dokončne odgovore na najrazličnejša vprašanja, ki se bodo pojavila v pestri prekrškovni praksi, ampak želijo začrtati temelje za iskanje teh odgovorov v čim bolj pravilni smeri.

2. NOVOSTI V MATERIALNOPRAVNIH DOLOČBAH

2.1. Uskladitev s KZ-1

Z novelo ZP-1F je bil v celoti spremenjen 8. člen ZP-1, ki napotuje na smiselno uporabo določb kazenskega zakonika. Sprememba je bila potrebna, ker je 1. novembra 2008 začel veljati novi Kazenski zakonik (KZ-1),¹ ki je nekaterim uveljavljenim institutom kazenskega prava spremenil ime, nekatere pa tudi vsebinsko postavil na nove temelje. V postopku o prekršku se skladno s spremenjenim 8. členom smiselno uporabljajo določbe KZ-1 o:

- silobranu (22. člen KZ-1),
- skrajni sili (32. člen KZ-1),
- prisiljenosti (23. člen KZ-1),
- neprištevnosti (29. člen KZ-1),
- naklepu in malomarnosti (25. in 26. člen KZ-1),
- dejanski in pravni zmoti (30. in 31. člen KZ-1),
- storilcu in sostorilcu (20. člen KZ-1),
- napeljevanju in pomoči (37. in 38. člen KZ-1) ter
- času in kraju storitve kaznivega dejanja (18. in 19. člen KZ-1).

¹ Uradni list RS, št. 55/2008 in 39/2009.

Ugotoviti je mogoče, da krog institutov, glede katerih se, če ni drugačne določbe v ZP-1, v postopku o prekršku smiselno uporabljajo določbe KZ-1, z novim 8. členom ZP-1 ostaja v bistvu nespremenjen. Iz člena sta izpadli sila in grožnja ter udeležba pri kaznivem dejanju, a sta bili nadomeščeni na način, ki je skladen z novo opredelitvijo teh vsebin v KZ-1. V nadaljevanju predstavljamo institute, ki se smiselno uporabljajo tudi v prekrškovnem pravu in so v KZ-1 dobili novo ali drugačno vsebino.

Prisiljenost

Sila in grožnja v KZ-1 nista več samostojen in enoten razlog za izključitev kaznivega dejanja, ampak je ta institut »razpadel« na kompulzivno silo, ki je zajeta v pojmu nevarnosti pri skrajni sili, ter absolutno silo, ki jo KZ-1 opredeljuje kot prisiljenost. Dejanje, ki je bilo storjeno pod vplivom sile, ki se ji storilec ni mogel upreti (gravitacijska sila, hipnoza, višja sila ipd.), po določbi 23. člena KZ-1 ni kaznivo dejanje in ob smiselni uporabi 8. člena ZP-1 tudi ne prekršek.

Skrajna sila

Kar se tiče skrajne sile, je KZ-1 ukinil koncept opravičljive skrajne sile in uvedel nov pojem skrajne sile, ki se deli na dva dela: na skrajno silo, ki izključuje krivdo, in na skrajno silo, ki izključuje kaznivost. Skrajna sila še vedno ostaja zasnovana kot reakcija na nevarnost, pri čemer se prepovedano ravnanje (kaznivo dejanje ali prekršek) zgodi pri odvratanju te nevarnosti.

Elementi skrajne sile, ki izključuje krivdo oziroma na področju prekrškov kršiteljevo odgovornost, so določeni v prvem odstavku 32. člena KZ-1. Nevarnost mora biti:

- objektivno resnična,
- groziti mora življenju, telesni celovitosti, osebni svobodi ali premoženju, nujnemu za preživetje,
- nezakriviljena in
- sočasna z odvratanjem nevarnosti.

Odvračanje nevarnosti pa:

- je mogoče le, dokler traja nevarnost (sočasnost),
- je upravičeno le, če nevarnosti ni bilo mogoče odvrniti drugače, in
- je upravičeno le, če se storilec nevarnosti ni bil dolžan izpostavljati.

Elementi skrajne sile, ki ob smiselni uporabi KZ-1 izključuje kaznivost za prekršek, pa izhajajo iz drugega odstavka 32. člena KZ-1. Nevarnost mora biti:

- objektivno resnična,
- groziti mora katerikoli drugi pravno zavarovani vrednoti, razen življenju, telesni celovitosti, osebni svobodi ali premoženju, nujnemu za preživetje, in
- sočasna z odvrčanjem nevarnosti.

Odvračanje nevarnosti pa:

- je mogoče le, dokler traja nevarnost (sočasnost),
- je upravičeno le, če nevarnosti ni bilo mogoče odvrniti drugače,
- je upravičeno le, če se storilec nevarnosti ni bil dolžan izpostavljati, in
- sme biti le toliko intenzivno, da je prizadejano zlo manjše od zla, ki je grozilo.

Malomarno zakriviljena nevarnost (primeri, ko storilec sam povzroči nevarnost iz malomarnosti) in prekoračena skrajna sila (primeri, ko je bilo nevarnost mogoče odvrniti z milejšim ukrepom ali pa je prizadejano zlo enako ali večje od zla, ki je grozilo) ne izključujeta odgovornosti oziroma kaznivosti za prekršek, ampak omogočata omilitev sankcije. Če je skrajna sila prekoračena v posebno olajševalnih okoliščinah, pa je mogoča tudi odpustitev sankcije za prekršek (smiselna uporaba tretjega odstavka 32. člena KZ-1).

Ob upoštevanju navedenih elementov skrajne sile in splošne narave prekrškov kot manj nevarnih prepovedanih ravnanj ni pričakovati, da se bo skrajna sila pogosto pojavljala v prekrškovni praksi.

Storilstvo in udeležba

Nov koncept udeležbe v KZ-1 je zahteval uporabo novih izrazov tudi v ZP-1. Medtem ko je stari KZ² ločeval udeležbo v širšem pomenu besede, h kateri se je štelo sosterilstvo, in udeležbo v ožjem pomenu besede, h kateri smo uvrščali napeljevanje in pomoč, je KZ-1 sosterilstvo izvzel iz pojma udeležbe pri kaznivem dejanju in ga opredelil kot obliko storilstva. Pri tem je treba poudariti, da instituti sosterilstva, napeljevanja in pomoči ostajajo vsebinsko nespremenjeni, na novo pa je KZ-1 opredelil pojma storilstva in posrednega storilstva (zadnje je izenačeno s storilstvom). Iz prvega odstavka 20. člena KZ-1 izhaja, da je storilec kaznivega dejanja (in ob smiselni uporabi te določbe tudi storilec prekrška) vsak, ki ga stori osebno ali z izrabljanjem in vodenjem ravnanj drugega (posredni storilec). Sosterilec pa je tisti, ki stori prekršek skupaj z drugim tako, da zavestno sodeluje pri storitvi ali kako drugače odločilno pripomore k izvršitvi prekrška.

Malomarnost

KZ-1 je vsaj na prvi pogled povsem na novo opredelil pojem malomarnosti, ki je skladno z 9. členom ZP-1 osnovna oblika odgovornosti fizične osebe za prekršek. Glede pojma malomarnosti se smiselno uporablja 26. člen KZ-1. Malomarnost v osnovi ni več opredeljena kot vrsta storilčevega odnosa do posledice oziroma kot očitka vredna odsotnost takega odnosa, ampak naj bi po novem odražala storilčev odnos do ravnanja. Vendar je KZ-1 pri spremembi koncepta ostal na pol poti. Kot merilo za razmejitev med malomarnostjo in eventualnim naklepom ter naključjem zakonsko besedilo namreč še vedno določa storilčev odnos do posledice (kar

² Uradni list RS, št. 63/1994.

je tudi edino možno, glede na to, da je opredelitev naklepa ostala nespremenjena).

V prvem odstavku 26. člena je vsebovana splošna opredelitev malomarnosti. Kaznivo dejanje je storjeno iz malomarnosti, če storilec ne ravna s potrebno pazljivostjo, s katero po okoliščinah in osebnih lastnostih mora in je zmožen kaj storiti ali opustiti. Pri tej temeljni opredelitvi malomarnosti torej ni več zavestne in voljne sestavine, ampak se malomarnost opredeljuje kot premajhna stopnja pazljivosti pri ravnanju posameznika. S tem se je opredelitev malomarnosti precej približala nepravnemu (laičnemu) pojmovanju (Slovar slovenskega knjižnega jezika pojem »malomaren« opredeljuje kot »ki dela kaj brez prave volje, pazljivosti, zanimanja« oziroma kot »ravnodušen, brezbrizen«). Ta (pre)splošna opredelitev zahteva oblikovanje podrobnejših meril, na podlagi katerih se lahko v konkretnem primeru utemelji malomarnostna krivda. Ta merila je smiselno povzeti po ureditvi malomarnosti v KZ, ki sicer ni bila optimalna, bila pa je bolj dodelana glede sestavin malomarnosti in zato lažja za uporabo v praksi.

Drugi odstavek 26. člena KZ-1 opredeljuje merilo za ločevanje malomarnosti od eventualnega naklepa. To merilo je v prekrškovem pravu z vidika odgovornosti sicer manj pomembno, saj pri prekrških za odgovornost praviloma zadostuje ugotovljena malomarnost (medtem ko je pri kaznivih dejanjih za odgovornost praviloma potreben naklep); je pa relevantno z vidika sankcioniranja. Stopnja storilčeve odgovornosti oziroma dejstvo, da je bil prekršek izvršen z naklepom, je skladno z drugim odstavkom 26. člena ZP-1 namreč upoštevna (praviloma obteževalna) okoliščina pri odmeri sankcije. Ker ima eventualni naklep zavestno in voljno sestavino, je tudi razmejitveno merilo oblikovano na ta način in je iz njega mogoče razbrati zavestno in voljno sestavino malomarnosti. Zavestna sestavina malomarnosti obstaja, kadar storilec lahko pričakuje prepovedano posledico (to pomeni, da ve, da lahko njegovo premalo pazljivo ravnanje povzroči prepovedano posledico), voljna pa se kaže v tem, da storilec v posledico ne

privoli, a ima do možnosti njenega nastanka lahkomišeln odnos, zato je pravočasno ne odvrne. Morebitna privolititev v posledico pa pomeni, da je storilec ravnal naklepno.

Tretji odstavek 26. člena KZ-1 pa uzakonja merilo za ločevanje malomarnosti od nesrečnega naključja, kar je enako pomembno tako v kazenskem kot v prekrškovnem pravu. Če storilec ravna s potrebno pazljivostjo, pa kljub temu nastane prepovedana posledica, ki je ni bilo mogoče pričakovati in tudi ne predvideti njenega odvratanja, gre za nesrečno naključje, zoper katerega ni mogoče reagiranje z instrumenti prekrškovnega prava.

Pri tem je treba opozoriti, da sta drugi in tretji odstavek 26. člena KZ-1 v prekrškovnem pravu tudi smiselno uporabna le ob razmeroma širokem razumevanju pojma prepovedane posledice. Za prekrške, ki pomenijo golo kršitev predpisa, se pogosto namreč trdi, da prepovedane posledice nimajo. Sprejetje te trditve bi pomenilo, da drugega in predvsem tretjega odstavka 26. člena KZ-1 v primerih teh prekrškov ni mogoče uporabiti. To bi bilo sporno z vidika dejstva, da naše pravo (naj) ne (bi) pozna(lo) objektivne odgovornosti za prekršek. Mnenja smo, da ni tako. Res je, da ti prekrški drugače kot posledični prekrški nimajo neposredne prepovedane posledice, ki bi sovpadala s škodljivo posledico, vendar pa vsak prekršek pomeni napad na pravni red v obliki njegovega nespoštovanja, kar je mogoče označiti za (vsaj posredno) prepovedano posledico, ki se kaže v obliki abstraktne nevarnosti za pravni red kot celoto. Tudi sama kršitev predpisa je torej lahko prepovedana posledica prekrška.

V zvezi z novo določbo 8. člena ZP-1 sklepno omenjamo še, da bi bilo koristno, če bi smiselno uporabo KZ-1 razširili tudi na določbo 54. člena tega zakonika, ki uzakonja koncept nadaljevanega kaznivega dejanja. Dejstvo je namreč, da se v praksi dogajajo tudi nadaljevani prekrški. Medtem ko je bila konstrukcija nadaljevanega kaznivega dejanja do sprejema KZ-1 tako v kazenskem kot v prekrškovnem pravu teoretična, je z uveljavitvijo KZ-1 v kazenskem pravu prešla na raven zakonsko urejenega instituta. Ker zakonodajalec ni